සබරගමුව විශ්වවිද්‍යාලයීය ශාස්ත්‍රීය සංග්‍රහය
දහතුන්වන කලාපය 2022 ජූනි
පිටු 67-74
ISSN 1800-1459 eISSN 2386-2041
© 2022 ශ්‍රී ලංකා සබරගමුව විශ්වවිද්‍යාලය

සිංහල ශිලාලේඛනවල අන්තර්ගත ප්‍රාස්තාවික භාෂා ස්වරූප පිළිබඳ සමාජවාග්විද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක්

(A Sociolinguistic Study of the Fixed Linguistic Forms Contained in Sinhala Inscriptions: Based on the Sinhala Inscriptions of the Ninth and Tenth Centuries AD)

කිත්සිරි මිහිරි බණ්ඩාර

සිංහල අධ්‍යයනාංශය, මානව ශාස්ත්‍ර හා සමාජීය විද්‍යා පීඨය, රුහුණ විශ්වවිද්‍යාලය
Indikamia15@gmail.com

Abstract

The main aim of modern sociolinguistics is to study the human language based on speech community as there is an inseparable relationship between a society and its language, and also these two are inter- dependable. Register which is one of the main part of sociolinguistic scope can be primarily defined as the sort of variety of a language according to usage. Registers can be created or used **for a particular purpose or in a particular communicative situation as wished by speekers or writers. According to the written records of Sinhalese,** registers or varieties of usage of Sinhala language can be identified from 9th century AD. Therefore, the aim of this research is to identity and examine the registers of Sinhala language based on inscriptions related to from 9th Century AD to end of the 10th Century AD under the research problem of what are the Sinhalese registers and its significant features on inscriptional language ?. As a primary source of studying the Sinhala language, inscriptions are strong enough to provide valuable and rare primary facts of each and every components of Sinhalese written language. Using literary survey for collecting primary and secondary data and applying qualitative method in this research, it could find a large number of registers related to the **particular purposes or in particular communicative situations of political-economy as well as socio-cultural facts.**

Key words: Inscriptions, Sinhala Language, Registers, Sociolinguistics, Speech community

සාරසංක්ෂේපය

භාෂාවක ප්‍රායෝගික භාවිතය පදනම් කරගනිමින් භාෂාධ්‍යයනය කෙරෙන බහු-ප්‍රචලිත නූතන විද්‍යාත්මක ප්‍රවේශය සමාජවාග්විද්‍යාව ලෙස අර්ථකථනය කළ හැකි ය. 'භාෂක සමාජය' භාෂාධ්‍යයනයේ ප්‍රමුඛ ප්‍රස්තුතය ලෙස අවධාරණය කෙරෙන සමාජවාග්විද්‍යාව විසින් මානව භාෂාව අර්ථකථනය කෙරෙන්නේ ද දේශපාලන-ආර්ථික සහ සමාජ-සංස්කෘතික වශයෙන් සිදුවන මානව අභ්‍යන්තර-බාහිර ආචරණවල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස යි. භාෂාව සහ සමාජය අතර පවතින අත්‍යන්තාබද්ධතාව අන්‍යෝන්‍ය ප්‍රතිපෝෂක මෙන් ම බලපෑම්කාරක බව තහවුරු කෙරෙන සමාජවාග්විද්‍යාව ඕනෑ ම භාෂාවක ප්‍රාස්තාවික පිළිබඳ අධ්‍යයනය කරන්නේ ද යථෝක්ත බලපෑමේ හෝ අන්තර් සම්බන්ධතාවේ ම ප්‍රතිඵලයක් ලෙස යි. ඒ අනුව ප්‍රාස්තාවික යනු භාෂකයාගේ සුවිශේෂ අභිලාෂ සහ අවස්ථා අනුව භාෂාව භාවිත කෙරෙන ස්වරූප ලෙස අර්ථකථනය කෙරෙයි. සිංහල භාෂා විකාසනයේ සන්ධිස්ථානීය කාලයක් ලෙස සැලකෙන ක්‍රිස්තු වර්ෂ නවවැනි සහ දහවැනි සියවස්වල ලාංකේය භාෂක සමාජය විසින් භාවිත ප්‍රාස්තාවික ස්වරූප මෙම පර්යේෂණය මගින් අධ්‍යයනයට ලක්කිරීම ප්‍රමුඛාරමුණ වූ අතර ඒ සඳහා යථෝක්ත යුගයට අයත්යැයි අනාවෘත ශිලාලේඛන සාධක මූලාශ්‍රය කර ගැණුණි. සිංහල ශිලාලේඛන භාෂාවේ අන්තර්ගත ප්‍රාස්තාවික ස්වරූප මොනවා ද? සහ තත් භාවිතයේ සුවිශේෂතා මොනවා ද? යන පර්යේෂණ ගැටලු මත සිදු වූ මෙම පර්යේෂණයේ දී ප්‍රාථමික, ද්විතීයික දත්ත සම්පාදනය, විශ්ලේෂණය සහ අර්ථකථනය සඳහා ගුණාත්මක පර්යේෂණ ප්‍රවේශය පාදක කර ගැණුණි. ඒ අනුව ප්‍රස්තුත ශිලාලේඛන භාෂාව මගින් අනාවරණය වෙන තත්කාලීන භාෂා භාවිතයේ විවිධතා හෙවත් ප්‍රාස්තාවික ස්වරූපත්, තදීය භාවිත විශේෂතාත් මෙමගින් විශද කරගත හැකි විය. ප්‍රස්තුත යුගය සිංහල භාෂා විකාසනයේ සාපේක්ෂක අව-පෝෂණීය කාලාවධියක් වුව ද භාෂකයාගේ සුවිශේෂ අභිලාස සහ සුවිශේෂ අවස්ථාවෝචිත ව භාෂා භාවිතයේ යෙදුණු බවත්, ඒ සඳහා තදනන්‍ය වාක්කෝෂයක් මෙන් ම ඇතැම් වාක්‍ය සංස්ථිති ද භාෂක සමාජය සතු වූ බවත් නිරීක්ෂණය විය.

කේන්ද්‍රීය වචන: ප්‍රාස්තාවික, භාෂක සමාජය, භාෂාව, ශිලාලේඛන, සමාජවාග්විද්‍යාව

හැඳින්වීම

දීර්ඝ ඉතිහාසයකට උරුමකම් කියන ලාංකේය ලේඛන සම්ප්‍රදාය සිංහල භාෂාවේ ඓතිහාසිකත්වය පිළිබඳ සුවිශේෂ සාධකයක් ලෙස අවධානයට ලක්වෙයි. දැනට අනාවෘත ආදිතම අවිනෂ්ට සිංහල ලේඛන සාධක අතර ශිලාලේඛනවලට හිමිවන්නේ ඉහළ මූලාශ්‍රයීය අගයකි. ලාංකේය සමස්ත සමාජ-සංස්කෘතික දේහයත් සමඟ අත්‍යන්තාබද්ධ ශිලාලේඛන වටිනාකම් රාශියක් සහිත අතීත ප්‍රෞඪ උරුමයක් ලෙස ද සම්භාවනාවට පාත්‍ර වෙයි. ශිෂ්ටාචාරගත පුරාවිද්‍යාත්මක සහ ඓතිහාසික සමාජ-සංස්කෘතික තොරතුරු සුරක්ෂිත වූ විශ්වසනීය දත්ත ගබඩාවක් බඳු ලාංකේය ශිලාලේඛන වංශය මගින් සිංහල භාෂාධ්‍යයනයෙහිලා සැපයෙන මූලාශ්‍රයීය දායකත්වය අද්විතීය බැවින් වාග්වේදීන්ගේ ද සතතාවධානයට ලක්වෙයි. ක්‍රිස්තු පූර්ව තෙවැනි සියවසේ සිට දාහත්වැනි සියවස දක්වා විවිධ ප්‍රස්තුත ඔස්සේ ලියැවී ඇති දහස් ගණනක් වූ අනාවෘත සිංහල ශිලාලේඛන අතරින් ක්‍රිස්තු වර්ෂ නවවැනි සහ දහවැනි සියවස්වලට අයත් ශිලාලේඛනවල භාවිත ප්‍රාස්තාවික ස්වරූප පිළිබඳ මෙමගින් පර්යේෂණයට ලක්විය.

සාහිත්‍ය විමර්ශනය

විවිධ පර්යේෂකයින් විසින් මෙතෙක් සිදුකරන ලද පූර්ව අධ්‍යයනවලින් මෙම පර්යේෂණය වෙනස් සහ විශේෂ වන්නේ කෙසේ ද? යන්න සාහිත්‍ය විමර්ශනයේ දී සාකච්ඡාවට ලක් වූ අතර එහි දී තදනුබද්ධ පර්යේෂණ කෘති මෙන් ම ලිපි ද විමර්ශනයට භාජනය විය. ඒ අතර ක්‍රිස්තු වර්ෂ නවවැනි සහ දහවැනි සියවස්වල සිංහල ශිලාලේඛන පිළිබඳ ව කරන ලද පර්යේෂණාත්මක අධ්‍යයන රාශියක් නිරීක්ෂණය විය. එහෙත් ශිලාලේඛන ප්‍රස්තුත වූ යථෝක්ත කිසි ම අධ්‍යයනයක් මගින් ප්‍රාස්තාවික ස්වරූප පිළිබඳ අවධානයට ලක්වී නොමැත. බොහෝ අධ්‍යයන මගින් අක්ෂරවල විකාසනය හෝ පද සහ වාක්‍ය ප්‍රස්තරවල පරිණාමය පර්යේෂණය කිරීම දක්වා සීමා කර ඇති අතර ඇතැම් අධ්‍යයන මගින් අවධානයට ලක්වී ඇත්තේ අන්තර්ගතයට අදාළ ඓතිහාසික සාධක කෙරෙහි ය. එසේ ම සිංහල භාෂාවේ ප්‍රාස්තාවික පිළිබඳ සිදු වී ඇති ඇතැම් ක්ෂුද්‍ර අධ්‍යයන කිහිපයක් නිරීක්ෂණය වුව ද ඒ සඳහා මෙම පර්යේෂණය මගින් ආවරණය කෙරෙන ප්‍රස්තුත යුගයේ ශිලාලේඛන හෝ වෙනත් කාලයකට අයත් ශිලාලේඛන හෝ පාදක වී නොමැති වීම ද මෙම පර්යේෂණය සුවිශේෂත්වයට පත්කෙරෙයි. ඒ අනුව සිංහල භාෂා විකාසනයේ සන්ධිස්ථානීය කාල පරාසයකට අයත් ලේඛන සාධක ආශ්‍රයෙන් ඒ ඒ භාෂක සමාජ විසින් විවිධ ප්‍රස්තාව හෝ ප්‍රකාරණාබද්ධ ව භාෂාව භාවිත කිරීමේ ස්වභාවය නිශ්චිත ව අධ්‍යයනයට භාජනය කෙරෙන නව පර්යේෂණයක් ලෙස මෙය ස්ථානගත කළ හැකි ය.

පර්යේෂණ ගැටලු

ප්‍රාස්තාවික යනු භාෂා භාවිතයෙහි විවිධත්වය පිළිබඳ එක් වැදගත් සාධකයක් වන අතර එමගින් මානව භාෂාවේ සුවිශේෂත්වය මෙන් ම සංකීර්ණත්වය ද මනාව හඳුනාගත හැකි ය. කාලත්‍රයට අදාළ ඕනෑම ප්‍රපංචයක් සන්නිවේදනය කළ හැකි මානව භාෂාව මගින් ඕනෑම ප්‍රස්තාවබද්ධ සන්නිවේදනයක් ද සිදුකළ හැකි වීම මානව භාෂාවේ විශේෂත්වයකි. සිංහල භාෂාව ද යථෝක්ත ලක්ෂණ සහිත ව විකාසනය වී ඇති ආකාරය නිරීක්ෂණය කළ හැකි ය. ඒ අනුව සිංහල භාෂා විකාසනයේ සන්ධිස්ථාන අවධියක් ලෙස අවධානයට ලක්වෙන නවවැනි සහ දහවැනි සියවස්වල භාෂක සමාජය, ප්‍රකරණය හෝ ප්‍රස්තාව ආබද්ධ ව ලේඛන සන්නිවේදනය සිදු කළේ කෙසේ ද? සිංහල ශිලාලේඛන භාෂාවේ අන්තර්ගත ප්‍රාස්තාවික ස්වරූප මොනවා ද? සහ තත් භාවිතයේ සුවිශේෂ ලක්ෂණ මොනවා ද? යන පර්යේෂණ ගැටලු මෙමගින් විභාග කිරීමට අපේක්ෂිත ය.

පර්යේෂණ අරමුණු

මෙම පර්යේෂණයෙහි විෂය පථය භාෂාධ්‍යයන වන අතර ඒ සඳහා ක්‍රිස්තු වර්ෂ නවවැනි සහ දහවැනි සියවස්වලට අයත් සිංහල ශිලාලේඛන ප්‍රස්තුත මූලාශ්‍රය විය. භාෂාධ්‍යයනය පෘථුල පරාසයක විහිදී ඇති අතර මෙම විශේෂ පර්යේෂණයේ මූලික අරමුණ ප්‍රස්තුත ශිලාලේඛනවල අන්තර්ගත ප්‍රාස්තාවික භාෂා ස්වරූප අධ්‍යයනය කිරීමයි. 'ප්‍රාස්තාවික' යනු සාමාජවාග්විද්‍යා විෂය පථයෙහි අනුශීර්ෂයක් වන අතර එහි ස්වරූපය මනාව නිර්ණය කිරීමේ සුගමාවකාශ සැපයෙන්නේ භාෂක සමාජය පදනම් කරගැනීමෙනි. ඒ අනුව ප්‍රස්තුත යුගයේ භාෂක සමාජය විසින් භෂා භාවිතයේ දී දක්වන ලද විවිධතා, එම විවිධතා සඳහා බලපෑ සමාජ-සංස්කෘතික සහ දේශපාලන-ආර්ථික පරිස්ථිති මෙහි දී අවධානයට ලක්විය. උපභාෂා සහ ප්‍රාස්තාවික අතර ඇත්තේ සමීප සම්බන්ධතාවක් වන අතර ශිලාලේඛන භාෂාවේ අන්තර්ගත විවිධ සමාජ උපභාෂාවල වුව ද නිශ්චිත සන්දර්භයක් තුළ භාෂාව භාවිත කර ඇත්තේ කෙසේ ද?, එම භාවිත විවිධතා විසින් බිහිකරන ලද භාෂා ස්වරූප කවරාකාර ද? යන්න පර්යේෂණය කිරීම මෙහි අරමුණු අතර විය. ඒ අනුව සුවිශේෂ යෙදුම්, අපයෝජන, ශාප, ආශිර්වාද, ගෞරව සහ ප්‍රශස්ති ආදි යෙදුම් සහ තදනුබද්ධ අර්ථමය සංගතියත්, ඒවා ප්‍රස්තාව සමඟ බද්ධවන ආකාරයත් මෙමගින් අධ්‍යයනය විය.

පර්යේෂණයේ වැදගත්කම

ක්‍රිස්තු වර්ෂ නවවැනි සහ දහවැනි සියවස්වලට අයත් සිංහල ශිලාලේඛන පිළිබඳ විවිධ අධ්‍යයන රාශියක් සිදුවී ඇති ආකාරය නිරීක්ෂණය වෙයි. යථෝක්ත අධ්‍යයන අතර ශිලාලේඛන භාෂාව මෙන් ම සිංහල භාෂාවේ ස්වරූපය පිළිබඳ කරන ලද පර්යේෂණ ද කිහිපයකි. මෙම ප්‍රස්තුත කාලයට අයත් ශිලාලේඛන භාෂාව විග්‍රහාත්මක සහ ඓතිහාසික වාග්විද්‍යා ප්‍රවේශවලින් විවිධාධ්‍යයනවලට ලක්වී ඇතත්, සමාජ වාග්විද්‍යා ප්‍රවේශයකින් මෙතෙක් ගැඹුරු පර්යේෂණයකට ලක්ව නොමැති අතර බොහෝ අධ්‍යයන සිංහල භාෂා පරිණාමයේ ඓතිහාසික ස්වරූපය නිරීක්ෂණය කිරීම සඳහා පමණක් සීමා වී ඇති බැවින් ඒ සඳහා සෑම විට ම පාදක වී ඇත්තේ ඓතිහාසික වාග්විද්‍යාධ්‍යයන ප්‍රවේශයි. එසේ ම ඇතැම් අධ්‍යයනයක් සඳහා තුලනාත්මක වාග්විද්‍යාධ්‍යයන ප්‍රවේශ පාදක වී ඇති අතර මෙම කිසිදු අධ්‍යයනයක් මගින් සිංහල භාෂාවේ ප්‍රාස්තාවික ස්වරූප පිළිබඳ සමාජවාග්විද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක්

© 2022 ශ්‍රී ලංකා සබරගමුව විශ්වවිද්‍යාලය

සිදු වී නොමැති වීමේ රික්තය පූරණය කිරීම මෙම පර්යේෂණයෙහි සුවිශේෂ වැදගත්කමකි.

පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය

ප්‍රාථමික සහ ද්විතීයික වශයෙන් ප්‍රවර්ග ද්වයක් යටතේ පුස්තකාලයීය පරිශීලනය මගින් මෙම පර්යේෂණය සඳහා දත්ත සම්පාදනය කෙරුණු අතර එහි දී අභිලේඛන ක්ෂේත්‍රයෙහි ප්‍රාමාණික වියතුන් විසින් සම්පාදිත *Epigraphia Zeylanica* කෘතිවල වෙළුම් සහ කාණ්ඩ ද *Inscriptions of Ceylon* කෘතිවල වෙළුම් සහ කාණ්ඩ ද ප්‍රාථමික මූලාශ්‍රය අතර ප්‍රමුඛ කර ගැනුණි. සිංහල භාෂාවෙන් රචිත ශිලාලේඛන පමණක් දක්වා සීමා වූ මෙම පර්යේෂණය එය ද ක්‍රිස්තු වර්ෂ නවවැනි සහ දහවැනි සියවස්වලට අයත් ශිලාලේඛන පමණක් දක්වා ප්‍රතිසීමා කෙරිණි. ඒ අනුව ප්‍රස්තුත කාලයට අයත් සිංහල ශිලාලේඛන පිළිබඳ සියලු ම ප්‍රාථමික දත්ත යථෝක්ත කෘතිවලින් සම්පාදානය කර ගැනුණි. භාෂා භාවිතයේ සන්දර්භ සහ ප්‍රස්තාව නිරීක්ෂණය සහ නිර්ණය කෙරෙන මෙය සමාජවාග්විද්‍යාත්මක පර්යේෂණයක් බැවින් ප්‍රාස්තාවික භාෂා යෝජනය විභාග කිරීමේ ප්‍රමුඛ පදනම් සාධකය තත්කාලීන 'භාෂක සමාජය'යි. එනිසා ම ඒ ඒ භාෂක සමාජවල භාත්පස සියලු තත්ත්ව ලක්ෂණ වඩාත් පෘථුල සහ සියුම් විමර්ශනයකට ලක්විය යුතු බැවින් දේශපාලන, ආර්ථික, සමාජ-සංස්කෘතික සාධකාධ්‍යයනය සඳහා ඊට අදාළ ද්විතීයික මූලාශ්‍රය ප්‍රවර්ග රාශියක් පරිශීලනය කිරීම අත්‍යවශ්‍ය විය. ඒ අනුව වංශකතා ඇතුළු සිංහල, පාලි, සංස්කෘත සාහිත්‍ය කෘති මෙන් ම ඉතිහාසය සහ පුරාවිද්‍යා විෂයවලට අදාළ ප්‍රාමාණික ශාස්ත්‍රීය පර්යේෂණ කෘති රාශියක පරිශීලනය ද මේ සඳහා අවශ්‍ය වූ අතර එමගින් ප්‍රස්තුත යුගයේ ආර්ථික-දේශපාලන සහ සමාජ-සංස්කෘතික සාධක නිශ්චය කර ගැනුණි.

ප්‍රාස්තාවික යනු සමාජවාග්විද්‍යා විෂය පථයෙහි අනුශීර්ෂයක් බැවින් තත්න්‍යායානුග්‍රහය සඳහා ඉංග්‍රීසි භාෂාවෙන් සම්පාදිත මූලාශ්‍රය රාශියක ආධාරය මේ සඳහා අවශ්‍ය වූ අතර විලියම් ලැබොව් ඇතුළු සමාජවාග්විද්‍යාධ්‍යයන පුරෝගාමීන්ගේ කෘති කිහිපයක් ද ඊට අන්තරගත විය. ඒ අනුව සමාජවාග්විද්‍යා න්‍යායානුසාරීව 'භාෂක සමාජය' පදනම් කොටගනිමින් ක්‍රිස්තු වර්ෂ නවවැනි සහ දහවැනි සියවස්වලට අයත් යැයි අනාවෘත සිංහල ශිලාලේඛනවල ප්‍රාස්තාවික ස්වරූප සමාජ-සංස්කෘතික සහ දේශපාලන-ආර්ථික සාධක ගුණාත්මක පර්යේෂණ විධිනියමයන්ට අනුගත ව විශ්ලේෂණ, තුලන සහ අර්ථකථනය කරමින් නිගමනවලට එළඹීම මෙහි පර්යේෂණ විධික්‍රමය විය. ශාස්ත්‍රීය ලේඛනකරණයෙහි පරිභාවිත සම්මත ප්‍රතිමානානුකූල ව ලේඛනගත වූ මෙම පර්යේෂණයෙහි උද්ධරණ-මූලාශ්‍රය දැක්වීම 'හාර්වඩ්' ක්‍රමයට අනුගත ව සිදු කෙරිණි. එසේ ම අක්ෂර වින්‍යාසය සහ වාක්‍ය වින්‍යාසය සඳහා සාම්ප්‍රදායික ලේඛන සිංහල ව්‍යාකරණ රීත්‍යානුගත වූ අතර පද බෙදීමේ දී අර්ථයට හානි නොවන තාර්කික සංස්ථිතියක් අනුගමනය කෙරිණි.

දත්ත විශ්ලේෂණය

මානව භාෂාව පිළිබඳ අධ්‍යයන අතර වඩාත් ප්‍රායෝගික, සංවිධිත සහ සංවර්ධිත පර්යේෂණ මානයක් ලෙස නූතන සමාජවාග්විද්‍යාවට *(Sociolinguistic)* හිමිවන්නේ සුවිශේෂස්ථානයකි. භාෂාව සමාජ ප්‍රපංචයක් වශයෙන් සමාජ-සංස්කෘතික සහ තත් ඇගයුම් පද්ධති සමඟ අත්‍යන්තයෙන් සම්බද්ධ ව ඇති ආකාරය සමාජවාග්විද්‍යාව මගින් අනාවරණය කෙරෙයි (Peter Trudgill, 2000, P-8). එසේ ම භාෂාවට සමාජ බලපෑමක් කළ හැකි බව සහ තත් සමජය පාලනය සඳහා භාෂාව මෙවලමක් ලෙස භාවිත කළ හැකි ආකාරය සමාජවාග්විද්‍යා පර්යේෂණ මගින් නිරීක්ෂණය කෙරෙන අතර භාෂාව සහ සමාජ-සංස්කෘතික සාධකවල අන්තර් සම්බන්ධතාව ඒ සඳහා පදනම් කරගැනෙයි. ඒ අනුව භාෂා ආකෘති *(Language forms)*, භාෂා අර්ථ *(Language meaning)* සහ භාෂා සන්දර්භ *(Language in contexts)*, ඕනෑම සමාජවාග්විද්‍යාධ්‍යයනයක දී පදනම් ප්‍රවේශය කරගැනෙන්නේ ද මෙනිසා ය. එහි දී ශබ්ද, පද, වාක්‍ය යන භාෂානුප්‍රස්තර තත් පරිණාමය මෙන් ම භාවිතයේ විවිධතා ප්‍රාර්වර්තික සහ ඓතිහාසික මානවලින් පර්යේෂණයට ලක්කිරීම ද සමාජවාග්විද්‍යාව මගින් සිදුකළ හැකි ය. විග්‍රහාත්මක, තුලනාත්මක මෙන් ම ඓතිහාසික වාග්විද්‍යා ක්ෂේත්‍ර මගින් භාෂානුප්‍රස්තර විවිධ විග්‍රහාත්මක පර්යේෂණවලට ලක්වුව ද සමාජවාග්විද්‍යාධ්‍යයන ක්‍රමවේදය ඉන් ඔබ්බට යයි. සමාජවාග්විද්‍යාවේ දී භාෂාවේ භාවිතයට ප්‍රමුඛතාව යොමු වෙන අතර සමාජ-සංස්කෘතික සහ භූගෝලීය සාධක පදනම් කොටගෙන භාෂාවේ භාවිතය විග්‍රහයට ලක්කෙරෙයි.

සමාජවාග්විද්‍යාව සෙසු වාග්විද්‍යාධ්‍යයන අතර අනන්‍ය වන්නේ සමාජ-සංස්කෘතික දෘෂ්ටිය ප්‍රධාන මූලධර්මයක් ලෙස භාවිත කිරීම කරණ කොටගෙනයි. සමාජවාග්විද්‍යාව භාෂාධ්‍යයනයෙහි අභිනව විද්‍යාත්මක ශික්ෂණයක් ලෙස හඳුන්වා දීමේ සහ ප්‍රවර්ධනය කිරීමේ පුරෝගාමියා ලෙස පිළිගැනෙන්නේ ඇමෙරිකානු ජාතික විලියම් ලැබොව් (*William Labov*) ය. පෙන්සිල්වේනියා විශ්වවිද්‍යාලයේ වාග්විද්‍යාව පිළිබඳ සම්මානිත මහාචාර්යවරයෙකු වන ලැබොව් සමාජ-සංස්කෘතික ප්‍රවේශයකින් භාෂාධ්‍යයනය කිරීමේ වැදගත්කම සහ අවශ්‍යතාව පෙන්වා දී ඇත (බණ්ඩාර, 2021, 212). ඕනෑ ම භාෂාවක භාවිතයේ විවිධතා මෙන් ම පරිණාම ස්වභාවය මනාව හඳුනා ගැනීමේ අවකාශ භාෂක සමාජය පර්යේෂණය කිරීම මගින් උදා කරගත හැකි බව ලැබොව්ගේ නිගමන මගින් පැහැදිලි වෙයි.

මානව භාෂාවේ සමාජ-සංස්කෘතික, දේශපාලන-ආර්ථික සහ භූගෝලීය සාධකවල ප්‍රමුඛ නියෝජනය භාෂක සමාජයයි. භාෂාව කෙරෙහි සමාජ-සංස්කෘතික බලපෑම මෙන් ම මෙම දෙඅංශයෙහි අන්‍යෝන්‍ය අන්තර් සම්බන්ධතාව පිළිබඳ කෙරෙන ඕනෑම සමාජවාග්විද්‍යා පර්යේෂණයක මූලික නියැදි ප්‍රවේශය 'භාෂක සමාජයයි' *(Speech community)*. සන්නිවේදන කාර්යයෙහි මූලික සාධකද්වයක් වන සන්නිවේදක සහ ග්‍රාහක යන දෙපක්ෂය ම භාෂක සමාජය නියෝජනය කරන අතර සන්නිවේදනය සිදුකෙරෙන්නේ මෙම දෙපිරිසෙහි අභිලාෂ, අවශ්‍යතා

© 2022 ශ්‍රී ලංකා සබරගමුව විශ්වවිද්‍යාලය

සහ ශක්‍යතා කරණ කොටගෙනයි. ඒ අනුව භාෂා භාවිතයෙහි විශේෂ ස්වරූපයක් වන ප්‍රාස්තාවික අධ්‍යයනය ද සමාජ-සංස්කෘතික සහ දේශපාලන-ආර්ථික සාධක මත පදනම් වෙයි.

'ප්‍රාස්තාවික' මගින් මූලික වශයෙන් අවධානයට ලක්කෙරෙන්නේ භාෂාවක වාක්කෝෂය වුව ද වාගාලාප හෝ වාක්‍යය ද පර්යේෂණය කළ හැකි බවයි. තව ද එහි දීර්ඝකරණයක් ලෙස නූතන අක්ෂර ලේඛන රටා විවිධත්වය අනුව ලේඛන සන්නිවේදනයේ දී ප්‍රස්තාව වඩාත් පැහැදිලි වන පරිදි අක්ෂරයක රූපීය ආකෘතියෙහි භාවිතය ද සලකා බැලීම සමාජවාග්විද්‍යාවට අනුව තාර්කික වෙයි. ඒ අනුව විවිධ සමාජ-සංස්කෘතික සහ දේශපාලන-ආර්ථික සාධක පදනම්කරගත් සමාජ ස්තර හෝ පන්තිවල භාෂාව වුව ද නිශ්චිත සන්දර්භයක් තුළ භාවිත කෙරෙන ආකාරය මෙමගින් අවධානයට ලක්වෙයි. එනම් කිසියම් නිශ්චිත සන්දර්භයක් තුළ 'භාෂාවේ භාවිතය' සහ තත් භාවිතය සන්දර්භගත ව විවිධ වන්නේ කෙසේ ද? යන්න පර්යේෂණය කිරීම ප්‍රාස්තාවික පිළිබඳ සමාජවාග්විද්‍යා ප්‍රවේශයයි.

ඕනෑම භාෂාවක ප්‍රාස්තාවික අධ්‍යයනය කිරීම 'සන්දර්භය' නමැති සාධකය සමඟ අත්‍යන්තාබද්ධ වෙයි. 'සන්දර්භ යන්න බාහිර ලෝකයේ අවස්ථා, තත්ත්ව, සිදුවීම් සහ ලක්ෂණ සමඟ සම්බන්ධ වන අතර එනිසා ම එය භාෂාවේ විවිධ භාවිත මට්ටම්වලට ද අදාළ වෙයි. එනම් කිසියම් වාගාලාපයක් ශබ්ද විචාරාත්මක, පදවිචාරාත්මක, අර්ථ විචාරාත්මක සහ වාක්‍ය විචාරාත්මක ක්ෂේත්‍ර සමඟ සම්බන්ධ වීමයි. 'මැලිනොවුස්කි' විසින් මෙය 'ස්ථානීය සන්දර්භය' *(Context of situation)* ලෙස හඳුන්වනු ලබන අතර කිසයම් වාගාලාපයක් භාවිත කෙරෙන අවස්ථාව හෝ පරිසරය එමගින් අර්ථකථනය කෙරෙයි. එසේ ම මෙහි වඩාත් ගැඹුරු සහ පෘථුල ප්‍රවේශය 'සංස්කෘතික සන්දර්භය' *(Context of culture)* ලෙස මැලිනොවුස්කි පැහැදිලි කරයි' (Halliday, and Hassan, 1985, 5-8.). කිසියම් ස්ථානයකට, අවස්ථාවකට, සන්දර්භයකට උචිත පරිදි හෝ අවශ්‍ය පරිදි භාෂාව භාවිත කිරීම ප්‍රාස්තාවික මගින් සිදුවෙන අතර එය වාක්කෝෂීය විවිධත්වය ඇතුළු භාෂාවක විවිධත්වය සඳහා සෘජු ව ම බලපායි.

'හැලිඩේට' අනුව උපභාෂවක විශේෂත්වය ප්‍රදේශීය වශයෙන් හෝ සමාජ වශයෙන් පවතින වෙනස සහ විවිධත්වයයි. නමුත් ප්‍රාස්තාවික කෘත්‍යමය වෙනස්කම්වලින් යුක්ත වෙයි. හැලිඩේ විග්‍රහ කරන පරිදි භාෂාවේ ප්‍රායෝගික භාවිතය, සන්නිවේදකගේ මානසික ක්‍රියාවලිය සහ කරනු ලබන බලපෑම හෙවත් කිසියම් භාෂකයෙකු හෝ ලේඛකයෙකු භාෂාව භාවිත කරන ආකාරයෙහි ස්වභාවය භාෂාවේ කෘත්‍යයයි. මෙහි දී භාෂාව භාවිත කරනු ලබන්නා අනුව සිදුවෙන විවිධතා හෝ වෙනස්කම් උපභාෂා යටතේත්, භාවිතය අනුව භාෂාවේ බිහිවෙන විවිධතා හෝ වෙනස්කම් 'ප්‍රාස්තාවික' යටතේත් සමාජවාග්විද්‍යාව මගින් අධ්‍යයනය කෙරෙයි (Halliday, and Hassan, 1985, 41). මේ අනුව සමාජ උපභාෂාවක් තුළ විවිධ ප්‍රාස්තාවික පැවතිය හැකි අතර එක් එක් කාර්යය සහ අවස්ථාව සමඟ සමීප ව මෙන් ම නිශ්චිත ව සම්බන්ධ වන භාෂා ස්වරූප ප්‍රාස්තාවික යටතට අන්තර්ගත කිරීම තාර්කික වෙයි.

නවවැනි සහ දහවැනි සියවස්වලට අයත් බොහෝ ශිලාලේඛන ආකෘතික විවිධතා සහිත ව විවිධ අරමුණු සාක්ෂාත්කරණයෙහිලා ලේඛනගත ව ඇති ආකාරය නිරීක්ෂණය කළ හැකි ය. මේ අනුව විශේෂයෙන් ප්‍රස්තුත කාලයේ ශිලාලේඛනගත වාක්කෝෂයේ බහුතර වචන නිශ්චිත සන්දර්භයක භාවිත කරන ලද ප්‍රාස්තාවික ලෙස නිර්ණය කිරීම සමාජ වාග්විද්‍යාවට අනුව තාර්කික වෙයි. එසේ වුව ද ශිලාලේඛන මාධ්‍යයේ 'සන්නිවේදක' සහ 'ග්‍රාහක' යන දෙඅංශය පැහැදිලි ව ම විවිධ සමාජ-සංස්කෘතික ස්තර නියෝජනය කෙරෙන අතර තත් ස්තරාබද්ධ සාධක විසින් භාෂාවේ විවිධත්ව බිහිකිරීමට සමත් වී ඇති ආකාරය පැහැදිලි ය. එබැවින් ප්‍රස්තුත යුගයේ ශිලාලේඛනගත වාක්කෝෂය, වාගාලාප මෙන් ම වාක්‍ය ස්වරූප සමාජ-සංස්කෘතික සන්දර්භ මත මූලික ධාරාද්වයක් යටතේ පහත සඳහන් පරිදි වර්ගීකරණය කළ හැකි ය.

- දේශපාලන-ආර්ථික සන්දර්භගත ප්‍රාස්තාවික.
- සමාජ-සංස්කෘතික සන්දර්භගත ප්‍රාස්තාවික.

දේශපාලන, ආර්ථික ක්ෂේත්‍රාබද්ධ සන්දර්භ සමඟ සම්බන්ධ විවිධ සමාජ සංස්ථා, වෘත්තීන් සහ කණ්ඩායම් දේශපාලන-ආර්ථික සන්දර්භගත ප්‍රාස්තාවික ලෙස වර්ගීකරණය කළ හැකි ය. නවවැනි සහ දහවැනි සියවස්වලට අයත් ශිලා ලේඛනකරණයෙහි අරමුණු මෙන් ම අන්තර්ගතය ද තත්කාලීන දේශපාලන-ආර්ථික සන්දර්භ සමඟ අත්‍යන්තාබද්ධ වෙයි. එනිසා ම මෙම ලේඛනවල වාක්කෝෂය මෙන් වාක්‍ය ප්‍රස්තරය ද තදනුබද්ධ විශේෂතාවලින් සමන්විත ආකාරය නිරීක්ෂණය කළ හැකි ය.

ඔකාවස්	කසුබ්
කැතකුලකොත්	කිතග්බො
කිලිග්අග්බොයිම්	බුදදස්
සිරිසග්බොය්	ඔල්කැමි
පිරිවහනුවා	වැරි
රජන (වික්‍රමසිංහ, 1912, 9-24, 75, 185)	
දෙරුවන්	පිටස්සමුන්
පෙරෙලැක්කන්	මන්ගිව
මාඩබි	මෙලාට්සි
මේපිරිවහන්නා	යහන්ගොමු
රද්දොල්කැමි	වැස්සන්
වෙල්කැමියන්	වෙල්බැඳියන්
වෙල්වාස්සන් (රණවැල්ල, 2001, xxxiii.)	

ප්‍රස්තුත කාලයට අයත් ශිලාලේඛන කිහිපයකින් උද්ධරණය කළ යථෝක්ත නිදර්ශන විසින් දේශපාලන සන්දර්භයත් භාෂාවත් අතර ඓන්ද්‍රිය සම්බන්ධතාව පැහැදිලි වෙයි. වාචික සහ ලිඛිත සන්නිවේදනවල ප්‍රකරණාබද්ධ ඉහත සෑම වචනයක ම භාවිතය මෙන් ම නිරුක්තිය සහ විකාසනය ද දේශපාලන සන්දර්භ සමඟ අත්‍යන්තාබද්ධ බව නිරීක්ෂණය කළ හැකි ය. එනිසා ම මෙහි සඳහන් ඇතැම් වචනයක අර්ථය පැහැදිලි ව ම නිර්ණය කිරීම සඳහා තදනුබද්ධ දේශපාලන සන්දර්භය අත්‍යවශ්‍ය සාධකයක් වෙයි. ඇතැම් වචන වර්තමානය වන විට පොදු ව්‍යවහාරයෙහි ප්‍රචලිත වී ඇති බැවින් ඊට අදාළ ප්‍රාස්තාවික බද්ධතාවෙහි තීව්‍රතර භාවය ගිලිහී ගිය ද ක්‍රිස්තු වර්ෂ නවවැනි සහ දහවැනි සියවස්වල භාෂක

© 2022 ශ්‍රී ලංකා සබරගමුව විශ්වවිද්‍යාලය

සමාජය තත් අන්‍යෝන්‍යාබද්ධතාව විශේෂාවධානයට ලක්කර ඇති බව නොඅනුමානයි. මේ අතර ඔල්කැමි, පිරිවහනුවා, වැරි, පිටස්සමුන්, පෙරෙලැක්කන්, මන්ගිව, මාඩබි, මෙලාට්සි, මේපිරිවහන්නා, යහන්ගොමු, රද්දොල්කැමි, වෙල්කැමියන්, වෙල්බැඳියන් සහ වෙල්වාස්සන් වැනි වචන දේශපාලන සන්දර්භ සමඟ අවියෝජනීයාබද්ධ අකාරය මනාව නිරීක්ෂණය වෙන අතර තදර්ථ සුපැහැදිලි ව නිර්ණය සඳහා දේශපාලනාබද්ධ ප්‍රස්තාව ද අත්‍යවශ්‍ය සාධකයක් වෙයි.

පරිපාලන සහ නෛතික ක්ෂේත්‍රවලට අදාළ ශිලාලේඛනගත පහත සඳහන් වචන නිරීක්ෂණය කිරීමෙන් ඒ ඒ වචනවල දේශපාලන සන්දර්භයත් වාගාර්ථත් අතර පවතින අන්‍යෝන්‍ය සම්බන්ධතාව පැහැදිලි කරගත හැකි ය.

අසම්පඩි	දඩනායක
අණ	අයතිය
කැරැපාට්ටපාළින්	කිබිගම්
කුඩුපසක්කැමි	ගැත්තන්
සබවැවස්ථා (පරණවිතාන,1933,10-177)	
අකිරිලෙයා	ඇලෙයා
උයන්කැමි	උයන්ගොව්
විනිස	දෙරුවන්
(රණවැල්ල, 2001, xxxiii-180)	
ඔල්කැමි	නියම්ජෙටු
පසක්කැමියා	සුත්වත්
ඇප	එක්තැන්සමියෙන්
ගොලිග්ගමුරක්ස	තිරැකොට්
රජ්කොල්	වැවස්ථා
සම්දරුවන් (වික්‍රමසිංහ,1912,7-177)	

අසම්පඩි, දඩනායක, කැරැපාට්ටපාළින්, කුඩුපසක්කැමි, ගැත්තන්, අකිරිලෙයා, ඇලෙයා, ඔල්කැමි, නියම්ජෙටු, පසක්කැමියා යන වචන නීති හෝ පරිපාලන ක්ෂේත්‍රාබද්ධ සිදුවීම් සහ අවස්ථා සමඟ වඩාත් සමීප බව නිර්ණය කළ හැකි ය. දඩනායක, නියම්ජෙටු, පසක්කැමියා ආදි වශයෙන් භාවිත තනතුරු/වෘත්තීය නාම ස්ත්‍රියක හෝ පුරුෂයෙකු හැඳින්වෙන පුද්ගල නාම නොවන අතර කිසියම් නිශ්චිත ප්‍රස්තාවක දී පමණක් භාවිත කෙරෙන ව්‍යවහාර හෙවත් ප්‍රාස්තාවික ස්වරූප ලෙස හඳුනාගත හැකි ය. යථෝක්ත වචන ද සහිත පහත සඳහන් වාක්‍ය ඛණ්ඩ සියුම් ව නිරීක්ෂණය කිරීමෙන් දේශපාලනාබද්ධ ප්‍රාස්තාවිකවල ස්වරූපය පැහැදිලි වෙයි.

> '...දෙමුළැ බද්වල් වලැ දඩුපත් නොකපනු කොට ඉසා මෙහෙකරුවනට ආකූල නොකරනු ඉසා මෙ ගැම්හි අටදෙනාගේ නවතැන් නොගන්නා ඉසා වත්හිමියන් වහන්සෙ වැඩිය ඈපා රද්දරුවන් වැඩිය පෙරෙ සිරිත් පඩුරු දෙනු...'(පරණවිතාන,1933,77)
>
> '...සිරිබර කැත්කුල කොත් උකාවස් රද් පරපුරෙන් බට් ලක්දිව් පොළොයන පරපුරෙන් හිමි වූ එමෙ කුලෙන් බට් සමදැ ගොන් බිසො රැද්න කුසැ උපැද ඈපා මහයා සිරිවිඳ පිළිවෙළ සෙ රදැ පැමිණ රැදැ කළ සිරිශ්බො උදාමහරද්හු තුමා සත්ලැගු දෙවන හවුරුදුයෙහි නිකින්හි සඳ් අව විසෙනිහි සොරබොරහි ආවු හොපිටිගමු පදිය වැපාරයන් කුඩින් වත්හිමියන් වහන්සේ මියුගුණ් මහවෙහෙර වැඩි කලැහිය දවසැ පදිලද් දඩනායකයන් ගැත්තන්... වැවස්ථා ඉක්ම අන්නෑයෙන් දඩ ගත්හ...' (පරණවිතාන, 1933, 74-75)

විධික්‍රියා සහිත වාක්‍ය සංස්ථිති භාවිත කිරීම ප්‍රස්තුත යුගයේ ශිලාලේඛන භාෂාවේ සුලභ ලක්ෂණයක් බව නිරීක්ෂණය කළ හැකි අතර එමගින් පළට කෙරෙන්නේ ද දේශපාලන සන්දර්භය සහ භාෂාව අතර අන්තර් සම්බන්ධතාවයි.

> '...මෙ ගැමැ සිටැ රට්දග නොගන්නා ඉසා වැළැතැ වන උල්වාඩු කණක්කරුවන් ගමට් ආකූල නොකරනු...(පරණවිතාන, 1933, 75)
>
> '...දෙමළුන් වරගත් සම්දරු අව අනොදෙනු ඉසා මහ වුටියෙන් නෙරපින් කරවු අණ වියොහා කර යවනු..(පරණවිතාන, 1933, 74-75)
>
> '...කුඩින්ගෙ කැරුණු ආකූලයට් සම්දරුවන් ලැබ් ආකූල හරවනු...(පරණවිතාන, 1933, 74-75)

ඉහත වාක්‍ය සංස්ථිතිවලට අමතර ව ශිලා ලේඛනවලට ම ආවේණික වාක්‍ය සංස්ථිතියක් ලෙස විද්‍යමාන පහත සඳහන් රටාව ද දේශපාලන සන්දර්භය කරණ කොටගත් ප්‍රාස්තාවික ස්වරූපයක් ලෙස තර්ක කළ හැකි ය.

> ...අප මෙයිතුවාක් දෙනා විසින් මෙ වැවස්ථා තබනු ලදි...
>
> (වික්‍රමසිංහ, 1912, 32)
>
> ...සම්දරුවන් විසින් පැරැහැර් දී මේ අත්තාණි කණු හින්ද්වනු ලදි...
>
> (රණවැල්ල,2001, 278)
>
> ...සම්දරුවන් විසින් මෙ වැවස්ථා කරනු ලදි...'
>
> (වික්‍රමසිංහ, 1912, 246)

ඕනෑ ම රටක හෝ ප්‍රදේශයක දීර්ඝ කාලීන ව මෙන් ම කෙටිකාලීන ව පවතින ආර්ථික තත්ත්ව සහ ස්වභාව තත් භාෂක සමාජයට ඍජු ව ම බලපාන ආකාරය සමාජවාග්විද්‍යාවේ දී අවධානයට ලක්වෙයි. ඒ අනුව ආර්ථික විචල්‍යතා මෙන් ම විවිධතා විසින් භාෂක සමාජයේ කායික- මානසික ආචරණ වෙනස් කෙරෙන ආකාරයත්, එහි ම ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් භාෂාවේ ද විවිධතා බිහිකෙරෙන ආකාරයත් මෙමගින් හඳුනාගත හැකි ය. ප්‍රභූ-නිර්ප්‍රභූ, ධනවත්-නිර්ධන, උගත්-නූගත් ආදී සමාජ-සංස්කෘතික පාන්තිකකරණයේ ප්‍රධාන පදනම ආර්ථිකය වන අතර මෙසේ විභජනය වූ විවිධ සමාජ පන්ති ක්‍රිස්තු වර්ෂ නවවැනි සහ දහවැනි සියවස්වල ද පැවති ආකාරය ප්‍රස්තුත ශිලාලේඛනවලින් පමණක් වුව ද අනාවරණය කරගත හැකි ය. පුරාණයේ සිට ම ලාංකේයයන්ගේ ජීවනෝපාය සහ ප්‍රධාන ආදයම් මාර්ගය වශයෙන් කෘෂිකර්මාන්තය සහ වෙළඳාම ප්‍රචලිත ව පැවති ආකාරය නිරීක්ෂණය වෙයි. මේ අතර ජනජීවිතය සමඟ අත්‍යන්තාබද්ධ සංස්කෘතික උරුමයක් ලෙස ද කෘෂිකර්මාන්තයට හිමිව ඇත්තේ සුවිශේෂස්ථානයකි. මෙනිසා ම කෘෂිකර්මාන්තය

© 2022 ශ්‍රී ලංකා සබරගමුව විශ්වවිද්‍යාලය

සමඟ බැඳුණු උපභාෂාවක් මෙන් ම ප්‍රාස්තාවික නිර්මාණය වූ ආකාරය නිරීක්ෂණය කළ හැකි ය.

අකලහස	අඩක්කලම්
අවියකිනිය	අස්සම්
ඉඩම්බත්	උන්ද්
කීණ (පරණවිතාන-EZ, III, V, 1933, 27-155)	
උයන්වැජැරුම්	කටුසර
කෙතපල	පීවෙල්
(රණවැල්ල-IC, V, Part-I, 2001, xxxiii-180)	
අමුණ	ආකැමි
කැබලි	කෙත්කම්
කෙත්වතු	ගොවිකම්
තිසැදියෙහි (වික්‍රමසිංහ-EZ,I, 1912, 7-73)	

කෘෂිකර්ම ක්ෂේත්‍රයට අදාළ ශිල්ප වචන ලෙස නිරීක්ෂණය කළ හැකි යථෝක්ත නිදර්ශන තත් සන්දර්භය සමඟ අත්‍යන්තාබද්ධ වෙයි. අකලහස, අඩක්කලම්, අවියකිනිය, අස්සම්, ඉඩම්බත්, කටුසර, කෙතපල වැනි යෙදුම්වල අර්ථ මනාව ගැළපීම සඳහා කෘෂිකර්මාන්තයට අදාළ ඒ ඒ සන්දර්භ සලකා බැලීම අත්‍යවශ්‍ය වෙයි.

සංස්කෘතිය යනු සමාජයක අනන්‍යතා සාධකයකි. එනිසා ම එක් සමාජයක් තවත් සමාජයකින් වෙනස් කෙරෙන ප්‍රමුඛ සාධකයක් ලෙස ද සංස්කෘතියට හිමිවෙන්නේ විශේෂත්වයකි. භාෂව සංස්කෘතියේ අනුෂංගයකි. ආගම්, දර්ශන, විශ්වාස, අභිචාර, ජනශ්‍රැති, චාරිත්‍ර-වාරිත්‍ර, පුරුෂාර්ථ, ප්‍රතිමාණ, ප්‍රාර්ථනා, ආහාරපාන, ඇඳුම්පැලඳුම් සහ ඇතැම් මානවකෘති නිෂ්පාදන ආදිය සංස්කෘතියක අවශේෂානුෂංග අතරට අයත් වෙයි. සමාජවාග්විද්‍යාව මගින් යථෝක්ත සංස්කෘතිය සමඟ භාෂාව සම්බන්ධ ව වන ආකාරය මෙන් ම විවිධ සමාජ-සංස්කෘතික සන්දර්භවල භාෂාව භාවිත කෙරෙන ආකාරය පර්යේෂණය කෙරෙයි (Ahmad Faizin,2009,69). සමාජ-සංස්කෘතික සන්දර්භ පදනම් වී භාෂා භාවිතයෙහි විශේෂතා පැවති ආකාරය ක්‍රිස්තු වර්ෂ නවවැනි සහ දහවැනි සියවස්වල ශිලා ලේඛනවලින් ද නිරීක්ෂණය කළ හැකි ය. ක්‍රිස්තු පූර්ව තෙවැනි සියවසේ සිට දීර්ඝ කාලයක් තුළ සිදු වූ බෞද්ධාගමික සහ සංස්කෘතික බලපෑම මේ සඳහා ප්‍රබලව හේතු වී ඇත. ඒ අනුව ඒ ඒ ආගමික සිදුවීම් මෙන් ම අවස්ථාවලට ආවේණික වාක්කෝෂ, වාගාලාප මෙන් ම වාක්‍ය සංස්ථිති ද භාවිත කර ඇති ආකාරය නිරීක්ෂණය වෙයි.

කරඩ්ලෙයා	කරඬුඅස්සමු
කැබැලි	කියනහිමියන්
කුම්බල්	ගණජෙටු
ගැල්ලන්	දම්නට්
දායක	නකාබලනහිමි
නැකැති	බත්ගෙලැදියන්
නියම්ජෙටු	පසක්කැමි
පහාවැසි	පිසනසලයන්
පිළිවරට් (රණවැල්ල-IC, V, Part-I" 2001, 41,75)	
දාගෙයි	දායක
දැහැට්කිස	ධම්
ධමුරුවන්	නකය
දාගෙයි	දායක
දැහැට්කිස	පරිදෙව
පරියායෙන්	පසක්දී
පාමොක්	පිණ්ඩ
පිරිකපා	පිරිත්
පිරිවහනුවා	පිළිබඳුන්
පිළිමගෙයි	පුජ
පොහො	ලෝකනාත්වර
වජාරත්	වත්හිමි
වත	වනවළාකියන
වසවසික	වළන්දත් (වික්‍රමසිංහ-EZ,I, 1912, 31-75)

නවවැනි සහ දහවැනි සියවස්වල සුලභ ව ව්‍යාප්ත වූ අත්තාණි ප්‍රදානවල සුවිශේෂ ප්‍රාස්තාවික ස්වරූප දෙවර්ගයක් නිරීක්ෂණය වෙයි.

> ස්වස්ති ශ්‍රී අබය් සලමෙවන් මපුර්මුකා පළමුවැන්නේ...
>
> ස්වස්ති ශ්‍රී අබය් සලමෙවන් උන්දුවැ පෑ අව...
>
> සම්දරුවන් විසින් පැරැහැර් දී මේ අත්තාණි කණු හින්ද්වනු ලදි සිද්ධි...
>
> (රණවැල්ල-IC, V, Part-I, 2001, 107-278)

ඉන්දීය අශෝක ශිලා ලේඛනාභාසය ද කරණ කොටගෙන ක්‍රිස්තු පූර්ව යුගයේ සිට ලාංකේය ශිලා ලේඛනවල සුලභව භාවිත 'සිද්ධි, සිද්ධම්, සිධ' වැනි ආශිර්වාදාත්මක යෙදුම්වල දීර්ඝකරණයක් ලෙස ඉහත සඳහන් වාක්‍යවල යෙදී ඇති 'ස්වස්ති ශ්‍රී' සහ 'සිද්ධි' වැනි ප්‍රාස්තාවික ස්වරූප නිරීක්ෂණය කළ හැකි ය. යථෝක්ත වචන හෝ යෙදුම් සංස්කෘතිකාබද්ධ සන්දර්භවල භාවිත කිරීම සඳහා තත්කාලීන භාෂක සමාජ ද පුරුදුව සිටි ආකාරය මෙමගින් අනාවරණය වෙන අතර එනිසා ම 'ශුභ හෝ ඉෂ්ටාර්ථ' ප්‍රාර්ථනා සහිත අවස්ථාවක දී භාවිත කෙරෙන තත් සන්දර්භානන්‍ය ප්‍රාස්තාවික ස්වරූප ලෙස මෙම යෙදුම් අවධානයට ලක්කළ හැකි ය. ඉෂ්ටාර්ථයේ මෙන් ම අනිෂ්ටාර්ථයේ භාවිත ප්‍රාස්තාවික ස්වරූප රාශියක් ප්‍රස්තුත කාලයේ ශිලා ලේඛනවලින් නිරීක්ෂණය කළ හැකි ය.

> ...උලගනා කළ කෙනෙකුන් නොපැටවූ රද්දරු කෙනෙක් ඇත කවුඩු බලු වෙත්වා... (රණවැල්ල-IC, V, Part-I, 2001, 107-278)
>
> ...කුම්බුරට් අවුල් කළ කෙනෙක් බුදෙනා බත් නොලැබෙත් පෙර දන්මයෙ බලුකවුඩු වෙත්වයි... (පරණවිතාන-EZ, III, V, 1933, 27-155)
>
> ...මෙ අත්තාණි පැරහැර් දුන්මගයි මෙ උල්ලගනා කළ බලුකවුඩු වෙත්වයි... (රණවැල්ල-IC, V, Part-I, 2001, 107-278)
>
> '...මහවොටියෙ ළ මරුවා කළ පා කම් ගතාහ... (පරණවිතාන-EZ, III, V, 1933"27-155)

© 2022 ශ්‍රී ලංකා සබරගමුව විශ්වවිද්‍යාලය

...මෙ අන්නැ උලගනා කළ කෙනෙක් ඇත කොට් වරද කළ කෙනෙකුන් කවුඩු බලු (වික්‍රමසිංහ-EZ, I, 1912, 31-75)

නිගමනය

සමාජයක් යනු භෞතික සහ අභෞතිකාංගවල අති සංකීර්ණ සංස්ථිතියකි. සාමාජිකයන්ගේ ආධ්‍යාත්මික සහ බාහිර ආචරණ යථෝක්ත සංකීර්ණ සමාජ සංස්ථිතියෙහි ප්‍රමුඛ නියෝජනයක් වන අතර එය භාෂා විකාසනයේ බලපෑම්කාරක සාධකයක් වන ආකාරය ද මෙම පර්යේෂණය මගින් මනාව හඳුනාගත හැකි ය. එක් එක් සමාජ-සාමාජිකයා විසින් කෙරෙන බලපෑම මෙන්ම විවිධ සහලක්ෂණවලින් අනන්‍ය සම-විෂම සමාජ-සංස්කෘතික කණ්ඩායම් විසින් කෙරෙන බලපෑම ද ඕනෑම භාෂාවක විවිධතා හෝ විකාසනය සඳහා හේතු කාරක වන ආකාරය ප්‍රස්තුත කාලයට අයත් ශිලා ලේඛනවලින් මනාව පැහැදිලි වෙයි. මෙම කාලයෙහි සිංහල භාෂාවේ සෑම අනුප්‍රස්තරයක් ම කිසියම් සමාජ-සංස්කෘතිකාදී විචල්‍යවල බලපෑමට ලක්ව ඇති ආකාරය නිරීක්ෂණය වන අතර එහි දී ලාංකේය ඉතිහාසයෙහි බොහෝ සමාජ-සංස්කෘතික සහ දේශපාලන-ආර්ථික සංචලන වෙනුවෙන් ඍජු ව ම සම්බන්ධතා දක්වා ඇති හෝ බලපෑ ඉන්දීය සමාජ-සංස්කෘතිකා දී සාධක ද ඉස්මතු ව හඳුනාගත හැකි ය. ඒ අනුව ඒ ඒ සමාජ-සංස්කෘතික සහ දේශපාලන-ආර්ථික සන්දර්භ විසින් සිංහල භාෂානුප්‍රස්තරවල පරිණාමය හෝ විකාසනය සඳහා ඍජු ව ම බලපා ඇති ආකාරයත් එනිසා ම භාෂා විවිධතා බිහි කිරීමේ ප්‍රමුඛ සාධකයක් වී ඇති ආකාරයත් තදනුබද්ධ ප්‍රාස්තාවික ස්වරූප මගින් සනාථ කරගත හැකි ය. ක්‍රිස්තු වර්ෂ නවවැනි සහ දහවැනි සියවස් වන විටත් ඒ ඒ ප්‍රස්තාවට උචිත පරිදි වෙන ම සන්නිවේදනාර්ථ සහිත වචන භාවිතය සඳහා සිංහල වාක්කෝෂය පෝෂණය වී පැවති බවත්, එනිසා ම භාෂාවේ විවිධත්ව පළ වී ඇති බවත් මෙමගින් සනාථ වෙයි.

පරිශීලිත මූලාශ්‍රය

අමරවංශ කොත්මලේ, 2017, **ලක්දිව සෙල්ලිපි**, කොළඹ, එස්. ගොඩගේ ප්‍රකාශන.

කරුණාතිලක, ඩබ්. එස්., 2006, **ඓතිහාසික වාග්විද්‍යා ප්‍රවේශය**, කොළඹ, එස්. ගොඩගේ ප්‍රකාශන.

කුලතුංග ටී. ජී., 2005, **අභිලේඛන ශාප පාඨ**, කර්තෘ ප්‍රකාශන.

ගමගේ ගුණසේන, 2019, **පැරණි හා මධ්‍ය කාලීන ශ්‍රී ලංකාවේ නීතිය හා අධිකරණ ක්‍රම**, සරස්වතී ප්‍රකාශන.

ගුණතිලක, ඇම්. එච්., **භාෂාවක විකාශය සහ වෙස්සගිරි පුවරු ලිපිය**, ඇපොරිතිකරිස් ප්‍රකාශන.

ජයසේකර, ආනන්ද සහ ජයසේකර, චිත්‍රා, 2000, **තුලනාත්මක වාග්විද්‍යාව,** කොළඹ, එස්. ගොඩගේ ප්‍රකාශන.

තෙන්නකෝන්, විමලානන්ද, 1957, **පැරණි ලංකාව හා ශිලාලිපි**, කොළඹ, එම්. ඩී. ගුණසේන ප්‍රකාශන.

ධර්මදාස, කේ. එන්. ඕ., 2009, **භාෂාවේ සම්භවය හා සංස්කෘතික මුහුණුවර**, එස්. ගොඩගේ ප්‍රකාශන,.

බණ්ඩා කිත්සිරි මිහිර, 2021, ශිලාලේඛනගත කෘෂිවාක්කෝශය පිළිබඳ සමාජවාග්විද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක්,

බලගල්ලේ, විමල් ජී., (පරි), 2001, **සිංහලයේ වාග්විද්‍යාත්මක ස්වරූපය**-විල්හෙල්ම් ගයිගර්, විසිඳුණු ප්‍රකාශන,.

විජේසේකර, නන්දදේව, 1990, (සංස්), **අභිලේඛන, දෙවන වෙළුම,** පුරාවිද්‍යා දෙපාර්තමේනතුව.

Halliday, MAK., and Hassan Rugaiya, 1985, **Language, Context and Text; Aspects of Language in Social Semiotic Perspective**, Deaking Univ.Press.

Labov William, 1972, **Sociolinguistic Patterns,** University of Pennsylvania Press.

Lakoff R., 1975, **Language and Woman's Place,** Happer and Row, Newyork.

Paranavitana, S. 1933, (Ed.), **Epigraphia Zeylanica**, **V0l-III,** London, Oxford University Press.

Paranavitana, S., 1943, **Epigraphia Zeylanica**, **V0l-IV**, London, Oxford University Press.

Paranavitana, S. & Godakumbura, C. E 1963, (Ed.), **Epigraphia Zeylanica, V0l-V, Part-I**, Sri Lanka, Archaeological Survey Department.

Paranavitana S. & Godakumbura, C. E 1963, (Ed.), **Epigraphia Zeylanica, V0l-V, Part-II**, Sri Lanka, Archaeological Survey Department.

Ranawella, G. S., 2001, **Inscriptions of Ceylon, Vol-V, Part-I**, Sri Lanka, Department of Archaeological.

Ranawella, G. S., 2004, **Inscriptions of Ceylon, Vol-V, Part-II**, Sri Lanka, Department of Archaeological.

Ranawella, G. S., 2005, **Inscriptions of Ceylon, Vol-V, Part-III**, Sri Lanka, Department of Archaeological.

© 2022 ශ්‍රී ලංකා සබරගමුව විශ්වවිද්‍යාලය

Wickremasinghe, Don Martino De Zilva, 1912, **Epigraphia Zeylanica, V0l-I,** Oxford University London, Press.

Wickremasinghe, Don Martino De Zilva, 1928, **Epigraphia Zeylanica, V0l-II**, London, Oxford University Press.

Ahmad Faizin, 2020, **Sociolinguistics in Language teaching**. www.htp//mabasan.kemdikbud.go.id/index.php., Accessed on 2022-03-20.

© 2022 ශ්‍රී ලංකා සබරගමුව විශ්වවිද්‍යාලය